

Archeologische vondsten van de voormalige Ambachtsheerlijkheid Nieuwerkerke bij Arnemuiden.

Albert Holland.

Als lid van de AWN (Archeologievereniging Nederland, afd. Zeeland en West-Brabant) ben ik geïnteresseerd in gekrompen dorpen op Walcheren. Zo heb ik het verdwenen Nieuwerkerke bij Arnemuiden ‘ontdekt’ en ben de historie gaan onderzoeken. Inmiddels heb ik een kleine verzameling vondsten verzameld, door visueel en met een metaaldetector te zoeken op een perceel dat tot vóór de Ruilverkaveling van 1963 “Het Oude Kerkhof” heette. Door die activiteiten heb ik ook veel andere ‘zoekers’ en ‘vindsters’ ontmoet die Nieuwerkerke tot hun zoekgebied rekenen. Zij hebben interessante verzamelingen, die over lange perioden zijn gedaan. Enige overblijfselen van Nieuwerkerke liggen in het Museum Arnemuiden en andere vondsten worden bewaard in het depot van Erfgoed Zeeland. Daaronder ook vondsten die in beheer zijn van het Koninklijk Zeeuws Genootschap van Wetenschappen (KZGW). Inmiddels heb ik een aardig beeld gekregen van alles wat is gevonden. In dit artikeltje presenteer ik dat en hoop dat lezers nog meer vondsten die zij kennen, zullen doorgeven. In de naaste toekomst komt er in Museum Arnemuiden mogelijk een expositie gewijd aan Nieuwerkerke.

1. Waar lag Nieuwerkerke precies?

In Arneklanken 2011 nr. 4 is het ontstaan en teloorgang van de Ambachtsheerlijkheid Nieuwerkerke door J. Adriaanse beschreven. Aangenomen wordt dat het dorp omstreeks 1350 werd gesticht. Op een kaart van Walcheren uit 1300 staat alleen nog maar “die Oesthouck”. Op kaarten van latere datum wordt de naam van het dorp op verschillende manieren geschreven: Naukerke, Nieuwerkerk, Nieukerck, Rotma, Nieuwerkercke, Nieuwerkerk, Niewerkerek, De Heerlykheid Nieuwerkerke, 't Oud Kerkhof, Nyeuwerkercke, en tenslotte Nieuwerkerke.

Het centrum van de Ambachtsheerlijkheid was het dorp dat bestond uit de kerk, gewijd aan St. Jan Baptist, met kerkhof er omheen, enige hofsteden, een omgracht stenen huis (in vakliteratuur een ‘mottekasteel’ genoemd) en een vliedberg.

Toen in 1438 (nieuw)Arnemuiden werd gesticht, was de parochiekerk van Nieuwerkerke de hoofdkerk van dat Arnemuiden. En pas in 1545 werd ‘de kapel beneden den dijk’ te Arnemuiden als parochiekerk in gebruik genomen. ‘De St Jans of Parochiekerk van Nieuwerkercke ged. afgebroken 1545-60’, zo staat op een afbeelding van het artikel van Adriaanse. Na de Reformatie en de omwalling van Arnemuiden in 1574 kwam er een eind aan het bestaan van Nieuwerkerke. De kerk en het stenen huis waren tegen 1595 helemaal gesloopt. Na de Reformatie en de omwalling van Arnemuiden in 1574 kwam er een eind aan het bestaan van Nieuwerkerke. De kerk en het stenen huis waren tegen 1595 gesloopt. Stenen die daarbij vrijkwamen werden hergebruikt voor verzwaring van het zeehoofd in het Jonker Frans Gat. Ook verdedigingswerken grenzend aan de Middelburgse Poort werd met steen van Nieuwerkerke uitgevoerd. Enige grafstenen van Nieuwerkerke zijn, nadat ze verplaatst waren naar de kerk van het Nieuwe Arnemuiden, uiteindelijk terecht gekomen in het Museum Arnemuiden.

Het land waar gebouwen hadden gestaan werd in gebruik genomen als landbouwgrond, wat tot gevolg had dat de vliedberg en het hoger gelegen perceel 't Oude Kerkhof mettertijd werd afgevlakt. De laatste egalisatieslag vond plaats in 1963 als onderdeel van de Ruilverkaveling,

Wie op de fiets onderweg is van Middelburg naar Arnhem over de Doelenweg, ziet halverwege, in de bocht waar de Arnhemse Sprink onder de weg doorloopt, aan de linkerkant een licht glooiend stuk boerenland. En op enige afstand zie je de hoge bomen die minicamping “De Steenhoek” omzomen. In dat blikveld lag ooit het centrum van de verdwenen Ambachtsheerlijkheid Nieuwerkerke. Die dorpskern staat op een historische kaart van Visscher Roman uit 1678. De kaart geeft de situatie van meer dan 100 jaar eerder weer want de kerk van Nieuwerkerke is in 1595 afgebroken.

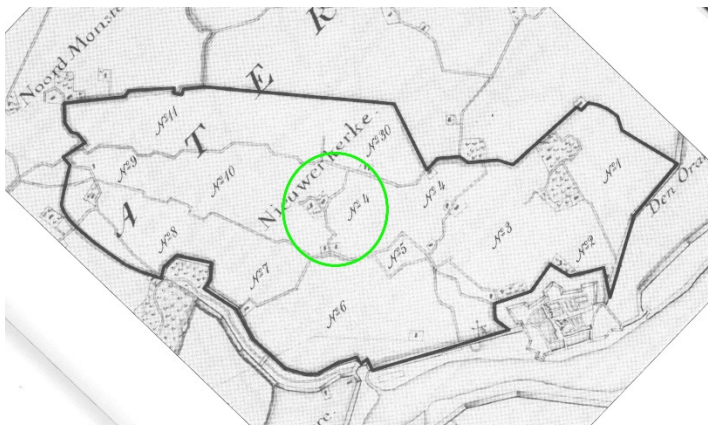

Nieuwerkerke op kaart van Visscher Roman uit 1678. Uit: *Geoloket Cultuurhistorie Provincie Zeeland*.

Halverwege de veertiende eeuw werd met de bouw van de kerk begonnen. Rond die tijd werd er dichtbij de kerk ook een stenen huis met een gracht er omheen aangelegd. Tot vandaag de dag staat dat bekend als “Het Kasteeltje”. Op geen enkele oude kaart is het stenen huis terug te vinden, ook de Visscher Romankaart is niet gedetailleerd genoeg om het stenen huis te herkennen.

3. De dorpskern van Nieuwerkerke als bron van veel vondsten.

Vanaf de zeventiende eeuw werden landbouwpercelen beschreven in “Overlopers”. De lengtes en breedtes van percelen werden letterlijk al lopende afgepast. Daarbij werden de ‘veldnamen’ van deze en aangrenzende percelen opgetekend. Een aantal percelen samen vormden “blocken” die een nummer kregen en een parochie of ambachtsheerlijkheid bestond dan weer uit een aantal van die blocken. Die beschrijvingen waren nodig om dijkgeschoot te kunnen innen door de waterklerk van het toenmalige waterschap. De Ambachtsheerlijkheid Nieuwerkerke viel onder de Oostwatering en bestond uit vier Blocken. De Poort Houck grensde aan de parochie Noord Monster bij Middelburg. Van de Poort Houck naar het oosten lagen dan: de Obben Houck, Steen Houck en Oost Houck, tot aan de omwalling van Arnhem. De begrenzing van de Ambachtsheerlijkheid Nieuwerkerke, in 1589 staat op onderstaande kaart. Het centrum met de kerk van Nieuwerkerke is groen omcirkeld.

Begrenzing van de Ambachtsheerlijkheid Nieuwerkerke zestiende/zeventiende eeuw. Uit *“De veldnamen van Arnemuiden/Kleverskerke Grijskerke Middelburg O- en West Souburg.” Heemkundekring Walcheren 2006.*

De ligging van de vele percelen van Nieuwerkerke bleef bestaan tot de ruilverkaveling van 1963. Ook wegen en paden werden met de ruilverkaveling verlegd of verwijderd. Op de volgende kaart staan de percelen van Nieuwerkerke anno 1949, geprojecteerd over een recente topografische kaart. Het centrum van Nieuwerkerke is ook hier weer groen omcirkeld. De gebruikte historische kaart is een zogeheten Bonneblad uit 1949. Bonnebladen waren gedetailleerde militaire kaarten.

De plaats waar Nieuwerkerke heeft gelegen; zeeland.nl/loket/kaarten-en-cijfers/kaarten.

Op een veldnamenkaart van het block “De Steen Houck” heet het perceel waar de kerk stond met daaromheen het kerkhof “’t Ouwe Kerkhof (Kerk’of)” en daar zijn veel vondsten gedaan. Door het eeuwenlang bewerken van de grond zijn het allemaal stukken en brokken, variërend van aardewerk, menselijke botresten en spijkers van doodskisten, tot munten.

Het in paragraaf 2 genoemde Kasteeltje is vermoedelijk gebouwd en ook afgebroken in dezelfde periode als de kerk. Er zijn geen historische kaarten waar de exacte plaats van het kasteeltje op staat, wel is er een kaart van De Steenhouck, waarop de plaats van ‘de steenrotse’ met een pijl wordt aangegeven. Bij een archeologisch onderzoek in 1986 werden in de bodem zuidelijk van camping De Steenhoek resten gevonden die aan het Kasteeltje kunnen worden toegeschreven. Op basis van de plaatsbepaling die toen is uitgevoerd, stond het Kasteeltje op een perceel genaamd “de Meulen”. Op onderstaande kaart staan de percelen “ ’t Ouwe Kerk’of” en “de Meulen” op een veldnamenkaart met veldnamen vóór de ruilverkaveling. Daaroverheen geprojecteerd de perceelgrenzen, afkomstig van een recente kadasterkaart.

't Oude Kerkhof en omgeving op veldnamenkaart 1566 van P.A. Baaijens. *Uit: Arneklanken 2011 nr. 4 p. 32-37.*

4. Gevonden overblijfselen die toegeschreven kunnen worden aan Nieuwerkerke.

Een grenspaal met het opschrift “Nieuwerkerke Ambacht” siert de Nieuwlandseweg in Arnemuiden. Eind achttiende eeuw was die paal van arduinsteen opgericht door de Ambachtsheer van Nieuwerkerke, mr. Dani Radermacher uit Middelburg. Het stond op een stuk bouwland, waar nu de spoorbrug over het Arnekanaal ligt. Eind twintigste eeuw heeft de Historische Vereniging Arnemuiden de grenspaal op laten knappen en een nieuwe plek gegeven, tegenover bejaardencentrum Beaufort. Het is een van de overblijfselen die zichtbaar herinnert aan de verdwenen Ambachtsheerlijkheid Nieuwerkerke.

Grenspaal Nieuwerkerke. *Beeldbank HVA nr.1346.*

Een andere zichtbare herinnering aan Nieuwerkerke is te vinden in Museum Arnemuiden. Het betreft een grafsteen uit 1495, die vermoedelijk vanuit de Sint Jan Baptist kerk van Nieuwerkerke is verplaatst naar de Kruiskerk van Arnemuiden die in 1505 werd gebouwd als de St. Marinuskapel. Door het herhaaldelijk verplaatsen is de sterk versleten grafzerk beschadigd geraakt. In de beeldbank van de Historische Vereniging Arnemuiden is een tekening van de grafzerk te vinden waarop de tekst: “Hier leid begrave Willem Czimier; sterf ao. XIIIcXCV ende Soete zn huisvrouw met her kindre ”.

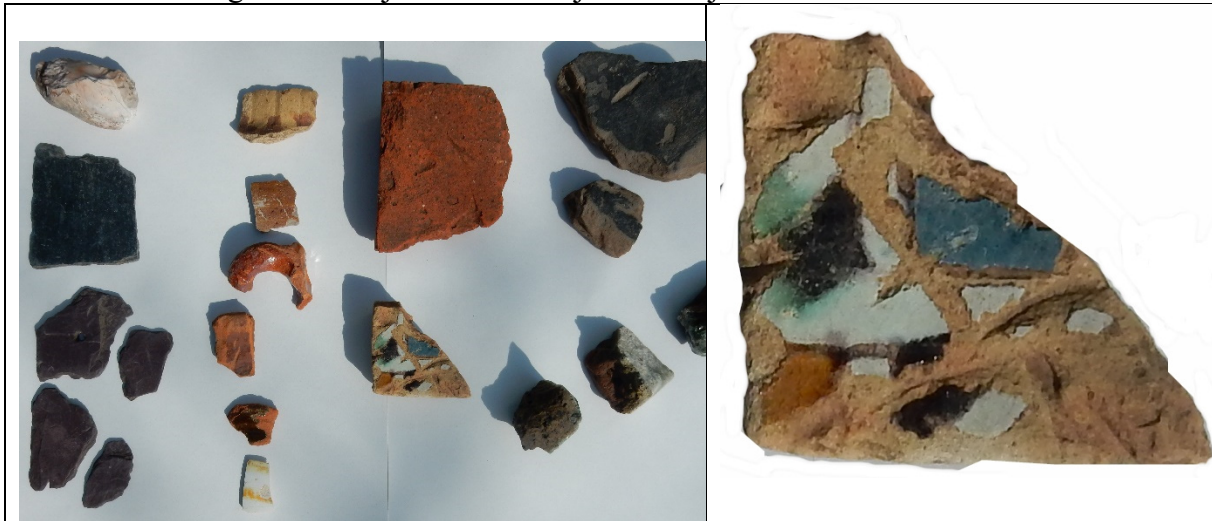
Grafzerk uit 1495 in Museum Arnemuiden. Foto Leen Schouls. Tekening van deze grafzerk Beeldbank HVA nr.0385

5. Vondsten van Nieuwerkerke in collecties en verzamelingen.

Het KZGW bewaart in het depot van Erfgoed Zeeland enige vondsten die 23 maart 1929 zijn gedaan en op naam staan van P.J. van der Feen en F.P. Polderdijk. Jacobus van der Feen was destijds conservator van de ‘steenkamer’ bij het Museum van het Zeeuws Genootschap der Wetenschappen. Ferdinand Polderdijk was naast landbouwer in Nieuw- en St. Joosland ook bestuurder. Onder andere gemeenteraadslid van Nieuw- en St. Joosland en hij is ook nog een tijd dijkgraaf geweest van onder meer de Nieuwerkerke polder. Hij was autodidact en had grote interesse in historie. Bij hoge uitzondering was hij ook lid van het Zeeuws Genootschap van Wetenschappen. Of beide heren destijds op zoek zijn geweest naar resten van Nieuwerkerke, of dat het Polderdijk was die de vondsten naar Van der Feen heeft gebracht, is niet duidelijk.

De stukjes aardewerk en menselijke tanden en kiezen werden gevonden op “De heuvel van Nieuwerkerke”, zo staat op het kaartje dat bij de vondsten bewaard is gebleven. Volgens de beschrijving van Van der Feen, gaat het bij deze verzameling om fragmenten van band, oor, rand of wand van aardewerk; om fragmenten van baksteen; om lei en plavuizen, wandtegels polychroom, een stukje vuursteen en 6 menselijke tanden en 17 kiezen. En als locatie staat er “vliedberg?”. Volgens mij kan niet anders dan dat die vondsten zijn gedaan op het perceel “t Oude Kerkhof”.

Op onderstaande afbeelding links de verzameling stenen en aardewerk. Rechts een detailopname van het in het oog springende stukje Moorse tegel, waarvan er in een kelder in Arnemuiden ook gevonden zijn. Vermoedelijk is het vijftiende eeuws.

De vondsten van Nieuwerkerke van P.J. van der Feen en F.P. Polderdijk. In detail het stukje polychrome wandtegels.

Opgraving van Het Kasteeltje.

In Museum Arnemuiden wordt een gaaf kannetje van Nieuwerkerke uit de 14e eeuw ten toon gesteld. Het is in bruikleen gekregen van Erfgoed Zeeland. Het kannetje is een van de vele artefacten die zijn gevonden bij een onderzoek naar het “Kasteeltje” in 1986. De technisch/wetenschappelijke leiding van de opgraving beruiste respectievelijk bij B. Oele, medewerker van het Provinciaal Depot van Bodemvondsten in Middelburg, en de provinciaal archeoloog Robert van Heeringen. Studenten van de Christelijke Pedagogische Academie uit Middelburg mochten, onder begeleiding van de lerearen C.F. Bos en J.J. Groen, helpen bij het verkennend archiefonderzoek en het archeologisch veldwerk.

In het Bulletin van de KNOB (Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond), jaargang 86, nummer 3, wordt op bladzijde 135 verslag gedaan onder de titel “Een ‘moated site’ bij het voormalige dorp Nieuwerkerke op Walcheren”, door R.M. van Heeringen en B. Oele.

Het veertiende eeuwse kannetje in het museum Arnemuiden, naast het artikel over de vondst in de PZC. *Beeldbank PZC.nl*

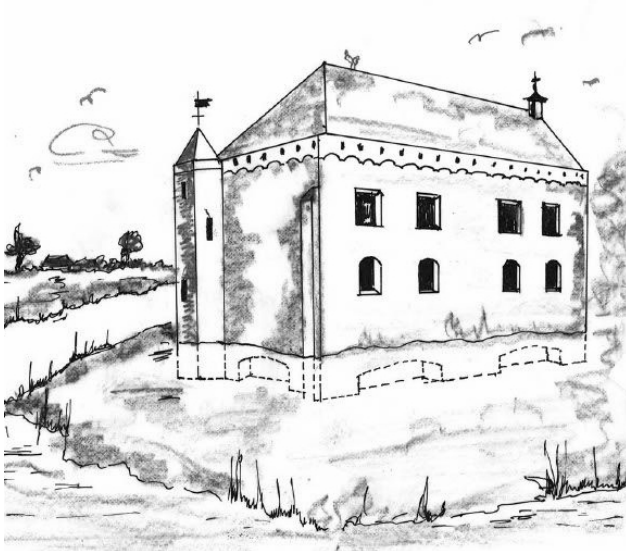
Adri louwerse, destijds eigenaar en bewerker van dat land, was tijdens het ploegen op een grote hoeveelheid baksteenpuin en scherven gestoten. Hij had wel vaker historisch interessant materiaal gevonden, dat hij vanweg zijn interesse in archeologie bewaarde. Hij heeft zijn vondst gemeld bij de bevoegde instanties, zoals dat heet, en die hebben opdracht gegeven tot het archeologisch onderzoek.

Met een graafmachine werd voorzichtig de plaats blootgelegd waar resten van een stenen huis in de bodem bleken te zitten. Het waren bakstenen funderingsresten met afmetingen met een lengte van 17 meter en een breedte van 10 meter. De muurstukken waren verbonden met spaarbogen. Aan de noordzijde lag een zwaar gefundeerde uitbouw van 1,5 meter dat van een traptoren geweest moet zijn.

Adri Louwerse in de opgraving. *Foto HVA*.

Een beerput werd tussen de fundamenteën niet aangetroffen. Wel een in de zuidmuur opgenomen stortkoker, die als latrine heeft gediend. Door S. de Visser is, op basis van gegevens van B. Oele een tekening gemaakt, hoe het Kasteeltje er uit kan hebben gezien.

Artist impression van het 'Kasteeltje' van Nieuwerkerke door S. de Visser.

De zijde met de traptoren is de noordzijde. De stortkoker lag aan de andere kant en daaruit werden diverse, deels gawe, artefacten veiliggesteld. Daaronder het kannetje dat nu in Museum Arnhem staat. Verder nog meer aardewerk en houten fragmenten van wat oorspronkelijk schaaltes, duigen, en een trip (houten schoenzool) waren. Die voorwerpen konden als veertiende eeuws gedateerd worden.

Vondsten uit de stortkoker.

Door enige sleuven in verschillende richtingen te graven kon de plaats en vorm van een gracht worden bepaald die daar heeft gelegen. Bij die werkzaamheden werd een grote hoeveelheid scherven van aardewerk gevonden die nu in het depot van Erfgoed Zeeland wordt bewaard. In 2022 is de AWN in overleg met Hans Jongepier, archeologisch adviseur van Erfgoed Zeeland, begonnen opnieuw naar die verzameling te kijken. Er werden “scherven-avonden” georganiseerd, waarbij vrijwilligers van de AWN de scherven die mogelijk bij elkaar hoorden, weer tot herkenbare potten en pannen mochten samenstellen, zodat een goede determinatie mogelijk wordt.

Een kannetje van protosteengoed van omstreeks 1350, opgebouwd uit scherven.

Tijdens het uitzoeken en bekijken van al het materiaal uit het depot van erfgoed Zeeland, bleek dat er in 1986 in de stortkoker van het Kasteeltje ook nog een houten kammetje is gevonden, dat in het rapport van Van Heeringen en Oele niet wordt genoemd.

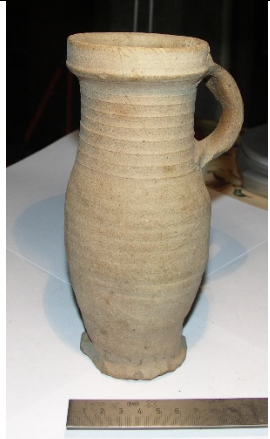
De houten 'luizenkam' die in de stortkoker werd gevonden. Foto Hans Jongepier, Erfgoed Zeeland.

De vrijwilligers van de AWN gaan er voor zorgen dat al het in 1986 gevonden materiaal opnieuw wordt beschreven, gewogen en zoveel mogelijk bij elkaar wordt gezocht en gepast. Daarna worden deze stukken met hulp van Erfgoed Zeeland gedetermineerd. Dan kan er meer gezegd worden over wanneer het aardewerk werd gemaakt en waar het vandaan is gekomen.

6. Vondsten gedaan door de eigenaar van de percelen op de Steenhouck.

Adri Louwerse woont zijn hele leven al op een boerderij aan de Kraayenholtseweg. Ten tijde van Nieuwerkerke heette het perceel de Duizend Roeden. Adri is nu met pensioen en eigenaar van minicamping De Steenhoek bij zijn boerderij. Zoals ik eerder schreef heeft hij tijdens zijn werkzaamheden als landbouwer ook vondsten gedaan en deze bewaard. Zijn verzameling is heel divers, zoals hierna is te zien.

		
Vijzel, zandsteen 25 cm. diameter	Kogels: IJzer (L.) en Steen (R.)	Baksteen met zwart/wit pleisterwerk
		
Zandstenen ornamentje.	Spinpotje, eerste helft zestiende eeuw.	Messing nagel.

		
Steengoed beker Siegburg, 14de eeuw".	Steengoed beker Siegburg, 14de eeuw.	Wandfragment stenen vat.

Een uitgebreide beschrijving van deze vondsten staat in de Zuidwesterheem, het informatiebulletin van de AWN, afdeling Zeeland en West-Brabant, jaargang 33 nummer 107. De meeste vondsten van Adri Louwerse zijn fragmentarisch of beschadigd. Dat komt door het eeuwenlang bewerken van het land. Alleen twee kannetjes vallen op omdat ze zo mooi gaaf zijn. Adri vertelde mij dat hij die kannetjes vond bij het verspreiden van een hoeveelheid grond. Een aannemer had hem in 1979 benaderd met de vraag of er grond bij hem gedumpt mocht worden, afkomstig van een bouwproject achter het oude postkantoor aan de Noordstraat in Middelburg. De plaats waar destijds de grond uit Middelburg werd gedumpt is de blauwe vlek op de kaart van P.A. Baaijens. De kannetjes, te dateren in de veertiende eeuw, moeten dus aan Middelburg worden toegeschreven.

Naast deze deels grote en gave stukken behoort ook een groot stuk zandstenen beeldhouwwerk dat Adri Louwerse heeft gevonden aan de rand van het perceel 't Oude Kerkhof. De herkomst daarvan is ook discutabel. Het is een 'eikenblad' kapiteel, waarvan de deskundigen zich afvragen of dat wel aan de kerk van Nieuwerkerke heeft toebehoort. Zo'n kapiteel stamt weliswaar uit de juiste periode: 1300 tot 1550, alleen heeft niemand een idee, of en hoe rijkelijk de bouw van de kerk van Nieuwerkerke was. Kapitelen als bekroning van bakstenen kolommen in kerken uit die tijd waren voorbehouden aan zeer draagkrachtige stichters van deze parochies.

Het eikenblad kapiteel van Nieuwerkerke. Daarnaast het koolblad kapiteel uit de Nederlands Hervormde Kerk aan de Burghsering in Burgh-Haamstede. *Foto Hans Jongepier.*

Adri Louwerse weet zich nog heel goed te herinneren waar hij die bijzondere vondsten had gedaan. Wat hij mij vertelde heb ik in mijn inventarisatie meegenomen. Het is namelijk van groot belang dat vondsten in ‘de juiste context worden geplaatst’. Dat wil zeggen dat het zeker moet zijn dat de vindplaats ontegenzeggelijk de plaats is waar het stuk is gebruikt, achtergelaten of verloren.

Van veel vondsten op de percelen van Nieuwerkerke is de context onduidelijk. Niet alleen door de sloop van gebouwen en het afgraven van hogere delen in het land, zoals de vliedberg en het perceel 't Oude Kerkhof. De context is ook weg, als er grond van andere plaatsen wordt aangevoerd en op die percelen verspreid. En dat betreft niet alleen het al eerder genoemde voorbeeld van de gave kannetjes die Adri Louwerse had gevonden in grond afkomstig van Middelburg. Al heel lang is het gebruikelijk dat inwoners van Arnemuiden de grond die ze uit hun tuintjes over hebben, dumpen op de ‘pejenplaat’ die halverwege de Doeleweg ligt. De eigenaar van het land daar in de buurt is daar blij mee omdat het lage land daarmee weer wat kan worden opgehoogd.

Door amateur-zoekers verzamelde vondsten van Nieuwerkerke.

Sinds 2019 bezoek ik met enige regelmaat de percelen rond de Steenhoek om met het oog en met hulp van een metaaldetector te zoeken naar overblijfselen van Nieuwerkerke. Eigenaar van die percelen is Peter Janse die aan de Doeleweg woont. Via hem ben ik ook in contact gekomen met andere enthousiaste zoekers die daar actief zijn. Zij hebben mooie collecties die in de loop van vele jaren zijn opgebouwd. Het loopt in de tientallen vondsten en wat belangrijk is; zij weten ook de exacte plaats waar hun vondsten zijn gedaan. Zij kunnen daarom beoordelen in welke context zij de vondsten moeten plaatsen.

Hierna breng ik de topstukken in beeld van achtereenvolgens: Rinus Schroevers en Gillis de Nooijer uit Arnemuiden, Michiel Bil uit Vlissingen en van mijzelf.

Een van de door Rinus Schroevers gevonden bijzondere stukken is een zegelstempel. Die bijzonderheid zit enerzijds in de tekst die op het zegelstempel rondom een koggeschip staat

en anderszijds is de vindplaats bijzonder want het komt uit de omgeving waar grond uit Middelburg is gestort. Het zegelstempel kan dus wel aan Walcheren maar niet aan Nieuwerkerke worden toegeschreven. Na enig zoekwerk kon de tekst op het zegelstempel oncijferd worden en die luidt: 'S WILLELMI DICTI VA'. Dat staat voor: 'Zegel Willem genaamd Vader'. Om de eigenaar van het zegel te vinden moet er gezocht worden naar een baljuw of schepenen genaamd Vader, die aan Middelburg of Arnemuiden dan wel Nieuwerkerke verbonden was.

	
De verzameling van Rinus Schroevers van Nieuwerkerke.	Detail zegelstempel, gespiegeld.
	
1-stuiverstuk, zilver, Campen.	Halve Groot, zilver, 1467-1477.

Bij Gillis de Nooijer thuis heb ik zijn prijzenkast mogen bewonderen, waarin zeer veel vondsten die hij in de loop van zo'n 15 jaar in heel Zeeland heeft gedaan. Daaronder diverse stukken die aan Nieuwerkerke kunnen worden toegeschreven. Niet alleen munten maar ook een muntgewichtje dat gedateerd kan worden in de periode 1428 – 1585. De muntgewichtjes werden destijds gebruikt om de zuiverheid van de overeenkomende gouden of zilveren munten te kunnen bepalen. Valsemunterij kon zo worden voorkomen.

	
Zeeuwse Rekenpenning uit 1586. <i>Foto Gillis de Nooijer.</i>	Franse Mijt 1419-1467, toegeschreven aan Philips de Goede. <i>Foto Gillis de Nooijer.</i>
	
Muntgewichtje Halve Nobel van Nieuwerkerke.	Vergelijkbare Halve Nobel. <i>montgewicht.nl</i>

Michiel Bil zoekt al meer dan 25 jaar Zeeland af. Zijn verzameling omvat ook alles wat zijn vader ooit had gevonden. Van een deel van de vondsten die hij aan Nieuwerkerke kan toeschrijven zijn onderstaande foto's gemaakt.

Bonte verzameling gespen, boekbeslagen en munten van Nieuwerkerke.

Gesp met mytische vogel.

Dubbel vuurijzer Karel de Stoute, Antwerpen, 1475.

Bij al de hiervoor gepresenteerde vondsten steekt hetgeen ik gevonden heb een beetje mager af. Ik ben dan ook nog maar pas 'komen kijken' op dit gebied. Bovendien heb ik meer tijd gestoken in het spreken met bezitters en beheerders van collecties en met het inventariseren en rapporteren.

‘Gevonden voorwerpen’ op ’t Oude Kerkhof Nieuwerkerke.

Mijn verzameling gaat mogelijk gebruikt worden in een leskist om de jeugd te interesseren in de historie van gekrompen dorpen. Daarvoor bevat het genoeg gevarieerd materiaal.

Rekenpenning, kop, Philips II,

Rekenpenning, munt, Philips II,

Stukje boekbeslag van drie kanten.

In de Zuidwesterheem, jaargang 33 nummer 105, staat een artikeltje, getiteld "Het verdwenen dorp Nieuwerkerke bij Arnemuiden". Dat gaat over de archeologische vondsten die ik afgelopen jaren heb gedaan. Dat artikel is ook te vinden op de website van de AWN. http://www.awnzeeland.nl/old/pages_content/page_116.htm#Nieuwerkerke
De website van de AWN afdeling zeeland en West-Brabant wordt momenteel vernieuwd. Mijn eerder genoemde artikel in nummer 107 wacht nog op plaatsing daarin.

Foto's. Indien niet anders vermeld, zijn de foto's van Albert Holland.

Literatuur.

1. Aa, van der. Aardrijkskundig Woordenboek van Nederland, deel I, blz. 322 t/m 327: (1839)
2. Adriaanse, J. 'Nieuwerkerke en de drie vliedbergen bij Arnemuiden'. In: Arneklanken : bulletin van de Historische Vereniging Arnemuiden, ISSN 1387-2168. - Jaargang 16 (2011), nummer 4 (december)
3. Arneklanken, september 2000. Arnemuiden in de grijze oudheid (1200-1500)
4. Arneklanken, juni 2011. Moorse vloertegels in een Arnemuidse kelder.
5. Heeringen R.M. van. Bulletin van de KNOB (Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond), jaargang 86, nr. 3, blz. 135 "Een 'moated site' bij het voormalige dorp Nieuwerkerke op Walcheren". R.M. van Heeringen. , nummer 3, 1987. Zie <http://www.knob.nl/bulletin> (Kleverskerke)
6. Kuipers Jan J.B. <https://www.zeeuwseankers.nl/verhaal/het-verdwenen-nieuwerkerke>
7. Kuipers Jan J.B. Sluimerend in Slik. ISBN 90-74576-50-8 2004 Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland.

Lijst titels van afbeeldingen en overeenkomstige file namen.

Titel van de afbeelding	Filenaam van de afbeelding
Nieuwerkerke op kaart van Visscher Roman uit 1678. <i>Uit: Geoloket Cultuurhistorie Provincie Zeeland.</i>	01 Nieuwerkerke op kaart Visscher na 1678.jpg
Begrenzing van de Ambachtsheerlijkheid Nieuwerkerke zestiende/zeventiende eeuw. <i>Uit "De veldnamen van Arnemuiden/Kleverskerke"</i>	02 Nieuwerkerke scan uit vldnmnrtn bk 43 gr.recht uitsnede 4066_001 groene cirkel.jpg

<i>Grijpskerke Middelburg O- en West Souburg.” Heemkundekring Walcheren 2006.</i>	
De plaats waar Nieuwerkerke heeft gelegen. <i>Uit: zeeland.nl/loket/kaarten-en-cijfers/kaarten.</i>	03 kaartbeeld_atlasvanzeeland_20221003200728uitsnede groene cirkel.jpg
Percelen van Nieuwerkerke op een veldnamenkaart met daarover de huidige perceelgrenzen. <i>Uit “De veldnamen van Arnemuiden/Kleverskerke Grijpskerke Middelburg O- en West Souburg.”, uitgegeven door De Heemkundekring Walcheren in 2006.</i>	04 Afb. 1. 't Ouwe Kerkhof op veldnamenkaart Arnemuiden met overlay kadastrale kaart 2019.jpg
't Oude Kerkhof en omgeving op veldnamenkaart 1566 van P.A. Baaijens. <i>Uit: Arneklanken 2011 nr. 4 p. 32-37.</i>	05 IMG_20211116_0006 met kadasterkaart erover 20220915d uitsnede en blauwe spot.jpg
Grenspaal Nieuwerkerke. <i>Beeldbank HVA nr.1346.</i>	06 grenspaal Nieuwerkerke 1346.tif
Grafzerk uit 1495 in Museum Arnemuiden. <i>Foto Leen Schouls. Tekening van deze grafzerk Beeldbank HVA nr.0385</i>	07 L. Foto grafzerk Willem Cazimier in museum P1050644 07 R. tekening grafzerk Willem Cazimier 0385
De vondsten van Nieuwerkerke van P.J. van der Feen en F.P. Polderdijk. In detail het stukje polychrome wandtegel. <i>Foto Albert Holland.</i>	08 L. Vondsten vd Feen 1923 DSCN5543 08 R. polychrome wandtegel
Het veertiende eeuwse kannetje in het museum Arnemuiden (foto Albert Holland), naast het artikel over de vondst in de PZC. <i>Beeldbank PZC.nl</i>	09 L. Kannetje uit 86 uitsnede 09 R. Uitsnede uit PZC scan Nieuwerkerke
GEEN AFBEELDING 10	10 ontbreekt
Adri Louwerse in de opgraving. <i>Beeldbank HVA 3177.</i>	11 Adri Louwerse in de opgraving 3177
Artist impression van het ‘Kasteeltje’ van Nieuwerkerke door .	12 tekening kasteeltje
Vondsten uit de stortkoker. <i>Foto: Albert Holland.</i>	13 20220523_190420 schervenavond Nieuwerkerke DSCN5602
Een kannetje van protosteengoed van omstreeks 1350, opgebouwd uit scherven. <i>Foto's Albert Holland.</i>	14 L. kannetje opgebouwd DSCN5651 14 R. kannetje vergelijking DSCN5654
De houten ‘luizenkam’ die in de stortkoker werd gevonden. <i>Foto Hans Jongepier, Erfgoed Zeeland.</i>	15 Arnemuiden Nieuwerkerke houten kam foto van Hans dd. 20220908
Vijzel, zandsteen 35 cm. diameter Kogels: IJzer (L.) en Steen (R.) Baksteen met zwart/wit pleisterwerk Zandstenen ornamentje. Spinpotje. Messing nagel. Kannetje 1 Kannetje 2	16 BL stenen vijzel 5155.jpg 16 BM ijzeren en stenen kogel 5157.jpg 16 BR baksteen zwart met wit 159.jpg 16 ML ingelegde steen 168.jpg 16 MM spinpotje 083.jpg 16 MR messing nagel 090.jpg 16 OL kannetje 1. 088.jpg 16 OM aardenwerken kannetje 2. 172.jpg

Scherf wand stenen vat	16 OR wand van stenen vat 170 .jpg
Het eikenblad kapiteel van Nieuwerkerke. <i>Foto Albert Holland.</i> Daarnaast het koolblad kapiteel uit de Nederlands Hervormde Kerk aan de Burghsering in Burgh-Haamstede. <i>Foto Hans Jongepier.</i>	17 L. Kapiteel 180 gr. gedraaid IMG_1704 17 R. BROW0614
De verzameling van Rinus Schroevers van Nieuwerkerke. <i>Foto Albert Holland.</i> Detail zegelstempel, gespiegeld. <i>Foto Albert Holland.</i> 1-stuiverstuk, zilver, Campen. <i>Foto Albert Holland</i> Halve Groot, zilver, 1467-1477. <i>Foto Albert Holland.</i>	18 BL verzameling Rinus DSCN5290 .jpg 18 BR zegelstempel ronde uitsnede hor. flip en 180 gedraaid 18 OL 1-stuiverstuk Campen Rinus DSCN5292 18 OR halve Groot Rinus IMG_0646 .jpg
Zeeuwse Rekenpenning uit 1586. <i>Foto Gillis de Nooijer.</i> Franse Mijt 1419-1467, toegeschreven aan Philips de Goede. <i>Foto Gillis de Nooijer.</i> Muntgewichtje Halve Nobel van Nieuwerkeke. <i>Foto Albert Holland.</i> Vergelijkbare Halve Nobel. <i>Muntgewicht.nl</i>	19 BL DSCI0140 rekenpenning GdN 19 BR DSCI0141 Franse Mijt GdN 19 OL DSCI0143 Muntgewichtje GdN uitsnede 19 OR Uitsnede halve nobel van muntgewicht.nl
Bonte verzameling gespen, boekbeslagen en munten van Nieuwerkerke. <i>Foto Albert Holland.</i> Gesp met mytische vogel. <i>Foto Albert Holland</i> Dubbel vuurijzer Karel de Stoute, Antwerpen, 1475. <i>Foto Albert Holland</i>	20 B verzameling MBil 20210717_13 20 OL Gesp MBil 20210717_112504 20 OR dubbele vuurijzer Mbil 20210717
‘Gevonden voorwerpen’ op ’t Oude Kerkhof Nieuwerkerke. <i>Foto Albert Holland.</i>	21 mijn vondsten op het Oude Kerkhof DSCN4192
Rekenpenning, kop, Philips II, Rekenpenning, munt, Philips II, Stukje boekbeslag van drie kanten. <i>Foto’s Albert Holland.</i>	22 BL statenoord kop uitsnede 22 BR statenoord munt uitsnede 22 Onder boekbeslag 010.011.012 af.png